

SVEBIO
Svenska Bioenergiföreningen
/Kjell Andersson

2014-04-24

REMISSYTTRANDE

NV-07324-13

Till
Naturvårdsverket
106 48 Stockholm

Yttrande över miljökonsekvensbeskrivning för Fennovoimas kärnkraftsreaktor i Pyhäjoki inom ramen för samråd enligt Esbokonventionen

Svebio, Svenska Bioenergiföreningen, är en ideell förening med cirka 300 medlemmar, företag och enskilda, med syfte att öka användningen av bioenergi på ett miljömässigt och ekonomiskt optimalt sätt, inom ramen för ett energisystem som i huvudsak utnyttjar förnybara energikällor.

Svebio önskar lämna synpunkter på Fennovoimas miljökonsekvensbeskrivning (MKB) på några punkter som berör Svebios verksamhet.

Konsekvenser av en stor kärnkraftsolycka

I MKB:n redogörs för modellberäkningar för konsekvenser att stora olyckor (INES 6 och INES 7). I huvudsak framhålls konsekvenser för människors hälsa och för livsmedelsförsörjningen, t ex restriktioner när det gäller att äta kött från kontaminerade områden..

Erfarenheten från de stora kärnkraftsolyckor som hittills inträffat som gett omfattande utsläpp utanför reaktorområdet (Tjernobyl, Fukushima), är att det är mycket svårt att förutse spridningsmönster för radioaktiva ämnen och konsekvenserna av markbeläggning. Väderleksförhållanden vid spridningen spelar stor roll och kontamination kan ske på mycket stora avstånd. De totala samhällskostnaderna uppges i bägge fallen ligga över 1000 miljarder kr.

Som nämns i MKB:n ger den radioaktiva beläggningen begränsningar i "användningen av jordbruks- och naturprodukter". Dessa begränsningar anges som kortvariga. I sammanhanget nämns i första hand kött från jakt, renskötsel och betesdrift, svamp mm. För egen del vill vi framhålla de problem som uppstår med försörjningen med biobränslen. En långvarig konsekvens av nedfallet från Tjernobyl har varit kontaminering av skogsbränslen med radioaktivt cesium. Kontamineringen har Sverige skapat betydande problem för värmeverken i det berörda området från Mälardalen upp längs södra Norrlandskusten. Problemen gäller bland annat hanteringen av radioaktiv aska. Det ska noteras att den radioaktiva beläggningen skedde på mycket stort avstånd från utsläppet i Tjernobyl.

En allt större del av värme- och elförsörjningen i Norden sker med skogsbränslen. Problemet är därmed inte försumbart, och inte heller kortvarigt i händelse av en radioaktiv olycka.

I sammanhanget vill vi gärna framhålla att ägaren av kärnkraftverket måste vara fullt ut ansvarig för kostnader som åsamkas utomstående i händelse av en olycka. Vi kan inte se att denna aspekt hanterats i den föreliggande MKB:n.

Orealistiskt nollalternativ

Nollalternativet i MKB:n ska ange hur elförsörjningen sker om reaktorn inte byggs. Det nollalternativ som valts innebär att motsvarande elproduktion skulle ske huvudsakligen med kolkondens. Enligt vår uppfattning är detta nollalternativ orealistiskt och felaktigt. Det är visserligen sant att kolkondens ofta ligger på marginalen i det nordiska elsystemet. Men det är inte ett långsiktigt realistiskt alternativ till ny kärnkraftsproduktion.

. För det första måste man fråga sig om ny elproduktionskapacitet behövs. Det mest realistiska nollalternativet är kanske att inte göra något alls, vilket inte heller skulle ge några negativa miljöeffekter.

. Det nordiska elsystemet karaktäriseras av överkapacitet och mycket låga marknadspriser. Detta förhållande kommer att råda under lång tid. Elanvändningen i Norden har inte ökat i Norden under de senaste åren, men samtidigt sker en betydande utbyggnad av ny förnybar elproduktion genom det gemensamma svensk-norska elcertifikatsystemet. I MKB:n redovisar man dessutom att prognosen för elanvändning i Finland skrivits ned med 9 TWh för 2020 sedan den tidigare prognosen. Det motsvarar i stort sett produktionen från Pyhäjoki-reaktorn.

. En rimlig sammansättning av alternativ ny elproduktion är att den i huvudsak skulle ske med förnybar elproduktion, främst bestående av biokraft och vindkraft, möjligen med en liten andel solkraft. Både vindkraft och biokraft är idag billigare än ny kärnkraft, och ny fossil elproduktion är inte sannolik av klimatpolitiska skäl. En del av elbehovet skulle också kunna ersättas genom konvertering av elvärme till biobaserad värme.

. Även om en del av den marginella elproduktion som ny kärnkraft kortsiktigt skulle kunna ersätta skulle bestå av kolkondens leder inte denna kolkondensproduktion till de nettoutsläpp av koldioxid som MKB:n anger. All Nordiska elproduktion med fossila bränslen, liksom all sådan elproduktion inom EU sker inom ramen för ETS, EU:s utsläppshandelssystem. Det innebär att även om elproduktionen skulle ske med kolkondens kommer utsläppen totalt inte att öka, eftersom mängden utsläppsrätter är begränsad. Ökad produktion med kolkondens kommer att leda till ökat pris på utsläppsrätter och minskade utsläpp av koldioxid på annan plats inom utsläppshandelssystemet.

. Den bild som visas på det nordiska elsystemet på sid 213 är dessutom felaktig. Bilden visar en mycket liten mängd vindkraft, några få TWh. Den nordiska vindkraftsproduktionen är idag omkring 25 TWh och ökar snabbt. Det förskjuter produktionskurvan åt höger, sänker marginalpriset, och minskar den tid kolkondens ligger på marginalen. Detta förhållande bekräftas av att marknadspriset på den nordiska elmarknaden under senare tid även under vintern ofta legat kring 20 – 30 öre/kWh.

Kostnaden för kärnkraft

Vi är medvetna om att syftet med en MKB är att identifiera miljökonsekvenser, och att de ekonomiska konsekvenserna i första hand är en fråga för investeraren, Fennovoima, och i andra hand en fråga för den finska staten i sin energiplanering. Om ett energiprojekt av det här slaget ska genomföras, och om man ska ta de miljö- och

säkerhetsrisker som ofrånkomligt är förknippade med ett kärnkraftsprojekt, måste man emellertid öppet redovisa kostnader och nytta.

I EU:s nyligen antagna Energieffektiviseringsdirektiv åläggs företag i artikel 14 att göra kostnads-nyttokalkyler för stora projekt. En sådan bestämmelse finns också inskriven i svensk lag. Det måste mot den här bakgrunden vara motiverat att även remissunderlaget borde innehålla en redovisning av kostnad och nytta för Pyhäjokiprojektet även ur ekonomisk synvinkel, som berörda svenska instanser kan ta ställning till. Enligt Svebios uppfattning är ny kärnkraft idag dyrare per producerad kWh än de flesta andra alternativ. Vi har inte sett någon realistisk slutredovisning av kostnaden för den nya Olkiluoto-reaktorn, men vi vet att den brittiska staten ger en garanti på cirka 95 öre/KWh producerad el, inkl. indexuppräknning, under 35 år, för el från de nya reaktorer som planeras vid Hinkley Point. Det är en kostnadsnivå som ligger dubbelt så högt som produktionskostnaden för ny vindkraft i goda lägen, och långt över produktionskostnaden för de flesta biokraftprojekt.

Enligt Svebios uppfattning bör inte statligt stöd eller statliga garantier ges till kärnkraftsprojekt, och sådana projekt bör dessutom fullt ut betala för risk- och säkerhetskostnader genom marknadsbaserade försäkringar, samt belastas med alla kostnader för rivning och alla framtida kostnader för avfallshantering.

Svenska Bioenergiföreningen

Gustav Melin
VD

Kjell Andersson
Näringspolitisk chef